

สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

กรมส่งเสริมการเกษตร

รอบรู้เทคโนโลยี

กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีการเผยแพร่

เลี้ยงครั้งเป็นอาชีพเสริม

“ครั้ง” เป็นแมลงชนิดหนึ่ง มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Laccifer lacca kerr* จัดอยู่ในประเภทเพลี้ยชนิดหนึ่ง มีการเจริญเติบโตจากไข่เป็นตัวอ่อน ดักแด่ และตัวเต็มวัย ลักษณะสีแดง ตัวเล็กมาก โดยครั้งตัวเมียจะวางไข่ในช่องว่างภายในเซลล์มีอายุในสภาพไข่ ประมาณ 8 - 20 นาที ไข่นั้นจะถูกฟักเป็นตัวอ่อน หรือเป็นลูกครั้ง และเติบโตเป็นแมลงครั้ง อาศัยอยู่ตามกิ่งไม้ที่ใช้เลี้ยงครั้ง และใช้ปากซึ่งมีลักษณะเป็นปากดูดเจาะเข้าไปในกิ่งของต้นไม้ เพื่อดูดน้ำเลี้ยงมาเป็นอาหารและขับถ่ายครั้งออกมา จากภายในตัวครั้งตลอดเวลา เพื่อหล่อลื่นตัวเป็นเกราะป้องกันอันตรายจากสิ่งภายนอก มีลักษณะนิ่มเหนียวสีเหลืองทอง เมื่อถูกอากาศนานเข้าจะแข็งและมีสีน้ำตาล ครั้งที่เกิดขึ้นได้จากต้นไม้เรียกว่าครั้งดิบ ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญคือ เรซิน ขี้ผึ้ง สี ซาก ตัวครั้ง และสารอื่น ๆ ส่วนที่ใช้เป็นประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมคือ สีครั้ง และเนื้อครั้ง นำไปใช้เคลือบสีไม้ เคลือบผิวโลหะให้มันวาว ทนทาน ทำสีย้อมผ้าสีผสมอาหาร มีสรรพคุณ เป็นยาสมุนไพร

ปัจจุบันการซื้อขายครั้ง ได้กระทำกันอย่างกว้างขวาง มีโรงงานผลิตอุตสาหกรรมครั้งในประเทศไทย ส่วนใหญ่โรงงานเหล่านี้ จะผลิตครั้งเม็ดเพื่อส่งออกตลาดต่างประเทศ ตลาด

ภายในประเทศ ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม และร้านค้าของป่าทั่วไป โรงงานอุตสาหกรรมจะรับซื้อครั้งจากเกษตรกรโดยตรง หรือผ่านคนกลาง ซึ่งมีหน้าที่จัดหาครั้งป้อนโรงงาน สำหรับกรณีที่ปริมาณครั้งไม่มากนัก จะมีการซื้อขายกันตามร้านค้าของป่า ซึ่งร้านค้าเหล่านี้จะทำการรวบรวมครั้ง แล้วนำส่งโรงงานเพื่อแปรรูปต่อไป

การเลี้ยงครั้งทำได้ไม่ยุ่งยาก ต้องมีต้นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ต้นไม้ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงครั้งคือ ต้นจามจุรี ปัจจุบันเกษตรกรนิยมเลี้ยงครั้งบนพืชตระกูลถั่วแระ เพราะปลูกง่าย ทนแล้ง ปลูกได้ทั้งในที่ราบและที่ลาดชัน ให้ผลผลิตประมาณ 6 - 9 เดือน เมื่อเก็บฝักแก่แล้ว ต้นถั่วแระ

สามารถเจริญเติบโตต่อไป และให้ผลผลิตอีก 2 - 3 ปี นอกจากนี้การปลูกถั่วแระยังเพิ่มธาตุอาหารในดิน โดยตรึงไนโตรเจนได้เหมือนพืชตระกูลถั่วทั่วไป

การเลี้ยงครั้งบนต้นถั่วแระ มีข้อได้เปรียบหลายประการคือ อายุของต้นถั่วแระที่ใช้ในการปล่อยครั้งจะน้อยกว่าต้นไม้ชนิดอื่น จำนวนต้นต่อพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงครั้งจะมากขึ้น การจัดการดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยวจะสะดวกขึ้น จากการศึกษาพบว่า ผลผลิตครั้งที่ได้จากการเลี้ยงในต้นถั่วแระประมาณ 0.2-0.5 /ตัน ราคาเฉลี่ยที่ 100 - 250 บาท/กิโลกรัม

“ครั้ง” จึงถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของเกษตรกร ในการใช้พื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการสร้างรายได้หลังจากการทำนา ส่วนตลาดซื้อขายยังสดใสเป็นที่ต้องการ เพราะครั้งยังต้องนำไปใช้เป็นส่วนประกอบในงานอุตสาหกรรมหลายประเภท สำหรับเกษตรกรที่สนใจต้องการเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงครั้งเพื่อประกอบอาชีพเสริม สอบถามได้ที่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งที่นี่จะมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้และมีแปลงสาธิตให้ลงมือปฏิบัติด้วย.

เรียบเรียงโดย กทพ.

รวบรวมข้อมูลจาก

- หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวัน
29 มกราคม 2551

- http://www.dailynews.co.th/web/html/popup_news/Default.aspx?Newsid=152954&NewsType=1&Template=1

- <http://www.komchadluek.net/detail/20140127/177630.html>

รอบรู้เทคโนโลยี เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีวิชาการ ด้านการเผยแพร่ การสื่อสาร การเกษตรและอื่น ๆ แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยรวบรวม เรียบเรียง จากแหล่งความรู้ต่างๆ

จัดทำโดย กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีการเผยแพร่ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร โทร. 02-5793852

